

Неофіційний переклад

Оновлено 15 березня 2020 р.

Готовність та надзвичайне реагування на COVID-19 Заходи у сфері води, санітарії та гігієни (ВСГ) та профілактики та контролю інфекційних захворювань у школах

Це Керівництво призначене для надання допомоги співробітникам програм води, санітарії та гігієни (ВСГ) Регіональних та Національних представництв ЮНІСЕФ при забезпеченні готовності та реагування на поточну глобальну пандемію COVID-19. Воно містить огляд заходів профілактики та контролю інфекційних захворювань (ПКІЗ) та їхніх зв'язків із заходами у сфері ВСГ, а також заходів, завдяки яким співробітники ЮНІСЕФ можуть допомогти запобігти зараженню та поширенню інфекції в школах через особистий контакт та торкання поверхонь, заражених вірусом. Всі послуги у сфері води, санітарії та гігієни, включаючи поводження з відходами та очищення середовища, важливі для ПКІЗ.

У Керівництві підкреслюються ключові заходи, яких співробітники ЮНІСЕФ можуть вжити для запобігання зараженню в школах, які це працюють.

Розуміння заходів профілактики та контролю інфекційних захворювань у школах та навчальних закладах

За даними ВООЗ профілактика та контроль інфекційних захворювань (ПКІЗ) – це науковий підхід та практичне рішення, покликане запобігти шкоді, яка може бути заподіяна інфекцією пацієнтам та медичним працівникам. Він ґрунтується на дослідженні інфекційних захворювань, епідеміології, соціології та зміцненні системи охорони здоров'я. ПКІЗ займає унікальне положення в галузі забезпечення безпеки пацієнтів та загального охоплення якісними послугами з охорони здоров'я, оскільки стосується медичних працівників та пацієнтів при кожному контакті з системою охорони здоров'я.

У контексті шкіл та навчальних закладів ми розглядаємо заходи, які можуть сприяти обмеженню впливу захворювання та зменшенню ймовірності його поширення серед учнів, учителів та непедагогічних працівників. Необхідно пам'ятати, що впровадження заходів профілактики в школі не забезпечить запобігання проникненню захворювання на територію, але підвищена пильність та дотримання гігієни можуть принаймні сприяти зменшенню його розповсюдження. Варто також зазначити, що під час спалаху COVID-19 закриття шкіл, ймовірно, буде первинним заходом, вжитим місцевими органами влади для забезпечення захисту учнів та вчителів. У цьому контексті описані нижче заходи рекомендуються для застосування в уражених та неуражених районах, де школи залишаються відкритими, а також уражених районах, де школи знову відкриваються.

Неофіційний переклад

Внаслідок вторинних наслідків реагування на COVID-19 для послуг у сфері води, санітарії та гігієни школи на рівні громад можуть постраждати у випадку припинення водопостачання та водовідведення. Це Керівництво також закликає до вжиття заходів, які забезпечують безперервність надання послуг під час роботи шкіл з метою уникнення нараження школярів на інші інфекційні захворювання та дискомфорту.

Важливі ресурси:

Спільні повідомлення та заходи ЮНІСЕФ-ВООЗ-МФЧХП у школах

<https://www.unicef.org/reports/key-messages-actions-coronavirus-disease-prevention-control-schools>

Спільний технічний огляд ВООЗ-ЮНІСЕФ у сфері води, санітарії та гігієни (ВСГ):

<https://www.who.int/publications-detail/water-sanitation-hygiene-and-waste-management-for-covid-19>

Технічне керівництво ВООЗ (розділ, присвячений ПКІЗ)

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/infection-prevention-and-control>
<https://www.who.int/infection-prevention/publications/en/>

Представництво ЮНІСЕФ у Лівані: протоколи [ПОСИЛАННЯ](#) прибирання та дезінфекції шкіл

Що може бути зроблено у сфері води, санітарії та гігієни (ВСГ) для припинення та зменшення кількості випадків інфікування дітей у школах

В усіх навчальних закладах надзвичайне реагування на COVID-19 вимагає застосування триангульованого підходу до інформування **(у сферах ВСГ, Комунікації заради Розвитку (C4D), Охорони Здоров'я)**, освіти **(у сферах ВСГ та освіти)**, а також забезпечення необхідних ресурсів **(всі сфери)**.

Первинні заходи включають у себе:

- Участь програм ВСГ та освіти у створених механізмах координації для забезпечення готовності та реагування на COVID-19; у координації з колегами з програм освіти, представники програми ВСГ можуть надавати підтримку як міністерствам освіти, так і міністерствам, відповідальним за водопостачання та санітарію, для визначення пріоритетності шкіл з нагальними потребами.

Неофіційний переклад

- Визначення інституційної спроможності шкіл у сфері ВСГ та потенційних прогалів на національному, субнаціональному, регіональному та місцевому рівнях:
 - ✓ Які інші установи в країні залучені до надання послуг у сфері ВСГ у школах? Які їхні організаційні цілі, географічна зона діяльності та сильні сторони – в яких районах ЮНІСЕФ може співпрацювати з ними?
 - ✓ Чи існують урядові координаційні механізми профілактики COVID-19 у школах?
 - ✓ Чи включають ці механізми відповідальних осіб/організації у сфері ВСГ на відповідному рівні?
- В уражених районах, де школи досі працюють, забезпечення проведення аналізу наявних даних СПМ ВООЗ/ЮНІСЕФ, Інформаційної системи управління освітою (EMIS) та, за необхідності та можливості, проведення швидкої оцінки для визначення шкіл, де відсутні послуги ВСГ. Оцінку ВСГ необхідно проводити на основі географічних пріоритетів, визначених Міністерством Охорони Здоров'я (Міністерством освіти), оскільки не всі школи можуть бути охоплені одночасно;
- підготовка плану надання, вдосконалення або модернізації послуг у сфері ВСГ та забезпечення засобів для ПКІЗ, а також технічного обслуговування та очистки в окремих районах. Закупівля та розповсюдження критично важливих засобів гігієни та профілактики, як-от мила, місць для миття рук або засобів для дезінфекції рук та комерційно доступних м'яких засобів, швабр, відер, основних засобів індивідуального захисту для використання прибиральниками у школах. У процесі підготовки плану, перегляд сучасних підходів до розробки програм, зокрема Тризіркового підходу до забезпечення ВСГ у школах, особливо групового миття рук, та адаптування його для розробки керівних принципів щодо запобігання передачі COVID-19, наприклад, щодо соціального дистанціювання (мається на увазі, що школярі повинні дотримуватись дистанції навіть під час групового миття рук). Однією з рекомендацій Центру контролю та профілактики захворювань США (ЦКЗ), яка застосовуватиметься до групового миття рук, є «тримання дистанції приблизно у 2 метри один від одного, де це можливо.».
- розробка простої процедури моніторингу та звітування про функціональність послуг у сфері ВСГ в школах, яким надається підтримка (простий контрольний список представлений на стор. 6 «Спільних повідомлень та заходів ЮНІСЕФ-ВООЗ-МФЧХП у школах»);
- інформування та навчання учнів, учителів та непедагогічних працівників з питань вжиття простих заходів ПКІЗ у координації з програмою Комунікації заради Розвитку на

Неофіційний переклад

основі (C4D) існуючих програм сприяння дотриманню гігієни в школах; повідомлення про належне дотримання гігієни в школі та вдома повинні поширюватися шляхом розробки, перекладу та розповсюдження простих та зрозумілих інформаційних, просвітницьких та комунікаційних матеріалів на тему COVID-19 місцевими мовами та для різних вікових груп.

Надання послуг у сфері ВСГ у школах

Слід розглянути два сценарії:

1. Діяльність в умовах продовження роботи шкіл під час спалаху захворювання

Програма Освіти ЮНІСЕФ виступає за закриття шкіл в уражених районах. Однак, зважаючи на те, що школи продовжують працювати в уражених районах, необхідно враховувати зазначені нижче аспекти.

Вода

Наявність води як і раніше має вирішальне значення для дотримання особистої гігієни, включаючи миття рук з милом в якості ключового профілактичного заходу. Вода також повинна бути доступною для здійснення регулярного прибирання та дезінфекції, прання (якщо це доцільно) та інших заходів.

Ключові заходи:

- Забезпечення наявності **достатньої кількості** води у школах (в ідеалі безпечної води, однак кількість має вирішальне значення для цілей гігієни) для очищення середовища та забезпечення дотримання особистої гігієни (менструальної гігієни, миття рук тощо); розгляд можливостей забезпечення додаткового зберігання та транспортування води, за необхідності.
- Забезпечення наявності водопостачання через крани або води в резервуарах та контейнерах, встановлених у школах, які регулярно заповнюються. Учні, учителям та непедагогічним працівникам рекомендується використовувати багаторазові пляшки з питною водою та уникати спільного користування чашками або склянками. Пляшки повинні очищуватись та дезінфікуватись наприкінці кожного дня на рівні домогосподарств батьками чи опікунами.
- За можливості, облаштування станцій питної води з кранами та пристроями з педаллю, або водорозподільниками з датчиками з метою мінімізації контакту з руками та зменшення ризику зараження; зважаючи на те, що у більшості випадків використовуються стандартні крани, необхідно забезпечити їх регулярне очищення, а також регулярне миття рук або забезпечити наявність паперових рушників для

Неофіційний переклад

використання при відкриванні та закриванні кранів та засобів для безпечної утилізації використаних рушників.

- Учні, вчителі та непедагогічні працівники повинні пройти навчання з питань безпечного користування пунктами питної води з метою уникнення можливого зараження води.
- У всій наявній воді залишкова концентрація вільного хлору повинна бути на рівні $\geq 0,5$ мг/л після принаймні 30 хвилин використання.
- Поліпшення безпеки води шляхом забезпечення безпечного зберігання очищеної води у закритих резервуарах у школах, які регулярно очищуються.

Технічні Додатки:

Рекомендації ВООЗ стосовно перевірки концентрації залишкового хлору:

https://www.who.int/water_sanitation_health/hygiene/envsan/chlorineresid.pdf

Особиста гігієна

Гігієна рук та позитивна зміна поведінки або адаптація є ключовими заходами у сфері ПКІЗ, спрямованими на запобігання передачі COVID-19 у школах.

Ключові заходи:

- Забезпечення нагадування, інструктажу або підготовки учнів, учителів та непедагогічних працівників з питань необхідності, часу та частоти миття рук; учні та вчителі повинні часто мити руки: після торкання до поверхонь, виходу з громадського транспорту чи будівлі, торкання до дверних ручок, дверей та кнопок ліфта, до та після відвідування вбиральні та ванної кімнати, до та після вживання їжі; руки потрібно мити постійно після очищення носа, кашлю або чхання; також важливі відповідна техніка та час, необхідний для очищення рук (мийте руки не менше 20 секунд).
- забезпечення наявності у школах станцій для миття рук із милом та водою або дезінфікуючими засобами для рук або водою з розчином хлору (0,05%); кількість станцій для миття рук для учнів може бути різною - в ідеалі необхідно забезпечити одну станцію для миття рук в кожному класі, біля дверей усіх вбиралень, у гуртожитках, на вході до кафетерію-їдальні, на основному вході до школи та в коридорах.
- Поширення повідомлень про обмеження ризику передачі: необхідності уникати торкання до очей, носа та рота, якщо руки не були вимиті належним чином, прикривання обличчя серветкою під час кашлю або чхання, а потім викидання використаної серветки у смітник. Не рекомендується прикривати рот руками під час чхання. Див. Посібник із розробки програм дотримання гігієни [ПОСИЛАННЯ](#).

Неофіційний переклад

Технічні Додатки:

Рекомендації ЦКЗ стосовно миття рук:

<https://www.ЦКЗ.gov/handBCГing/when-how-handBCГing.html>

Плакат ЦКЗ, присвячений способу приготування 0,5% розчину хлору для миття рук:

<https://www.ЦКЗ.gov/vhf/ebola/pdf/chlorine-solution-liquid-mild.pdf>

Очищення середовища

Очищення середовища є ключовим заходом у сфері ПКІЗ для запобігання передачі COVID-19. Необхідно постійно та належним чином дотримуватись рекомендованих процедур прибирання та дезінфекції, затверджених у школах. Поверхні та пральня (якщо застосовно) в усіх приміщеннях, де перебувають учні, вчителі та непедагогічні працівники (класних кімнатах, їдальні, ігрових кімнатах, учительській, гуртожитку, лабораторіях) повинні бути дезінфіковані. Є багато дезінфікуючих засобів, які інактивують COVID-19. Для шкіл ми рекомендуємо додавати комерційно доступні миючі засоби до води, яка використовується для прибирання, після чого обробляти поверхні комерційно доступними дезінфікуючими засобами на основі хлору (з 0,5% концентрацією активного хлору) та дезінфікувати предмети 70% розчином етилового спирту.

Ключові заходи:

- Кожна школа повинна встановити графік прибирання та дезінфекції.
- Забезпечення очищення та дезінфекції предметів, до яких часто торкаються, як-от дзвоників, ігрових матеріалів, засобів навчання, з використанням вологої ганчірки та звичайного побутового розпилювача з дезінфікуючим засобом.
- Забезпечення протирання поверхонь до яких часто торкаються, як-от дверних та віконних ручок, кнопок ліфта, обідніх столів, перил вологою ганчіркою або обробки звичайним побутовим розпилювачем із дезінфікуючим засобом.
- Забезпечення вологого прибирання класних кімнат та вбиралень з використанням комерційно доступних миючих та дезінфікуючих засобів.
- Забезпечення прибиральників базовими ЗІЗ (взуттям, рукавичками, масками) та організація навчання з питань безпечних способів дезінфекції вбиральень.

Примітка: перевага надається використанню комерційно доступних рідких дезінфікуючих засобів (а не хлор у вигляді порошку (англ. НТН) з метою уникнення проблем, пов'язаних із зберіганням та ризиків впливу на дітей.

Технічні Додатки:

Неофіційний переклад

Керівництво ЦКЗ щодо прибирання та дезінфекції в школах

<https://www.ЦКЗ.gov/coronavirus/2019-ncov/community/organizations/cleaning-disinfection.html>

Додаток ЮНІСЕФ щодо приготування 0,5% розчину хлору та мильної води для очищення та дезінфекції поверхонь: [ПОСИЛАННЯ](#)

Поводження з відходами

Велике значення має належне збирання, зберігання, транспортування або видалення відходів у школах, розташованих в уражених районах, зокрема збирання та видалення серветок, використаних при кашлі та чханні, засобів менструальної гігієни, використаних миючих засобів.

Ключові заходи:

- За можливості, у школах необхідно забезпечити наявність урн для сміття з педаллю та вкладкою.
- За відсутності урн для сміття з педаллю краще використовувати відкриті контейнери для сміття, ніж ті, які потребують ручного відкривання/закривання, оскільки це піддасть учнів, учителів та непедагогічних працівників ризику зараження.
- Використані засоби менструальної гігієни та серветки, використані під час кашлю/чхань, повинні бути належним чином утилізовані в урнах для сміття, розташованих у вбиральнях для дівчат, хлопців та вчителів, безпечно зібрані та видалені на місцях або транспортовані на відповідні сміттєзвалища.
- У великих школах можуть бути облаштовані місця для зберігання великих обсягів відходів, а також транспортні механізми у вантажних автомобілях та установки для остаточної утилізації;
- Ями для спалювання відходів за допомогою палива, зокрема гасу, можуть використовуватись за відсутності установок для спалювання та за умови дотримання всіх заходів безпеки учнів.

Санітарія

Людські фекалії є найпоширенішим джерелом патогенних мікроорганізмів (один грам фекалій людини містить понад 1 000 000 000 патогенів). Санітарні системи допомагають запобігти поширенню багатьох захворювань, забезпечують чисте та більш здорове середовище для учнів, учителів та непедагогічних працівників.

Незважаючи на те, що COVID-19 в основному передається повітряно-крапельним шляхом, забезпечення наявності безпечних санітарних систем, як-от вбиралень удосконаленого типу або вбиралень, підключених до септиків або каналізації, може сприяти подальшому

Неофіційний переклад

обмеженню ризику передачі захворювання завдяки належному видаленню забруднених біологічних рідин.

Дійсно, санітарія в цьому контексті, окрім безпечної утилізації виділень, також охоплює збір та видалення стічних вод від миття рук, прибирання, прання та купання.

Ключові заходи:

- Забезпечення доступу учнів та вчителів цільових шкіл до достатньої кількості вбиральень (для дівчат та хлопців), в яких забезпечується постійне прибирання та часта, принаймні щоденна, дезінфекція підлоги та дверних ручок. Учні та співробітники школи з інвалідністю повинні мати рівний доступ до санітарних приміщень.
- Забезпечення прибиральників базовими ЗІЗ (взуттям, рукавичками, масками) та організація навчання з питань безпечних способів дезінфекції вбиральень.
- Забезпечення наявності засобів для чищення та дезінфекції (хлору, миючих засобів, швабр, відер).
- Забезпечення безпечного видалення фекальних матеріалів та стічних вод на місцях або належного збору, транспортування, очищення та остаточної утилізації фекальних матеріалів та стічних вод на рівні шкіл.
- Забезпечення ознайомлення шкільних прибиральників з протоколами безпеки при видаленні мулу з вигрібних ям (якщо застосовно); необхідно забезпечити надання послуг з видалення мулу у школах, де існує необхідність спорожнення септиків та вигрібних ям.

2. Діяльність в умовах повернення дітей до школи після закриття через COVID-19

Ключові заходи:

- Продовження впровадження заходів ПКІЗ - очищення середовища, дезінфекції та гігієни рук та дотримання особистої гігієни.
- Дотримання респіраторної гігієни: кашляння або чхання у зігнутий лікоть або серветку, яку необхідно одразу утилізувати.
- Посилення шкільних комітетів та забезпечення постійної доступності, функціональності та обслуговування послуг у сфері ВСГ.
- У співпраці з Програмою Охорони Здоров'я, продовження навчання та підготовки учнів та вчителів з інтегруванням питань профілактики захворювань в уроки та заходи.